

27. grudnia 2016 r

Wszandy we Polsce, a nōjbarzij na Ślōnsku, kiej ino prziszli Gody, niy bōło kōńca nōjroztomajtyszum zabawōm, winszowaniōm, gyszynkōm, przeblykaniu sie za żydōw, cygōnōw, berōw, cigi, tury, łamżyniu fōrt po wsiowych chałupach ze śpiywaniym kolyndōw. We wieluch strōnach naszego Ślōnzeczka, modzioki, **pastuszki** przebleczōne szykownie za Heroda, jego hetmana, wojōkōw, za jakō śmiyrtka i dziobła, i śpiywali cheba nōjbarzij wywołanō ze kolyndōw „W żłobie leży, ftōż pobiyży” na gryfnō nōta polōnyza grywanygo jesce na dwōrach polskich krōlōw we XVII wiyku.

Niy poradza sie spomiarkować kej te **pastuszki** ze tych naszych sztrekōw sie potracyli, ale bocza jak sōmech wrōłz ze kamratami fyrtōł po naszych Pniokach za **pastuszka**. Starszyjsze kamraty mieli fajnistie przebleczyni a my śpikole ino we biōłych koszulajdach udōwali betlyjkowych **pastuszkōw**. Wiym, co jesce przy napoczniyńciu lōt siedymdziesiōntych, szło u nōs ujzdrzić **pastuszkōw** ze ufifranymi łod spolōnych frōpōw fresami, i pomalowanyimi licami chabniyntym mamulkōm abo starszyjszym szwesterōm lipynsztiftym. Te kolyndowani po wszyjskich naszych familokach miało swoje regle. Napoczynało sie lōtanie już we wilijnō nocka. Bōł Herod, bōła śmiyrtka, bōł dzioboł, byli janiołki ale niy bōło krōlōw (krōm Heroda). Dziepiyro po Trzech Krōlach, na łodwieczerszōstego stycznia do tyj pastuszkowyj czelodki dokuplowali sie te trzy krōle, te ci: Kasper, Melchior i Baltazar. Już tyż ci i za starego piyrwyj bajstlowali betlyjki ze gadzinōm driny, take ci żywe betlyjki. Terōzki ale juzaś sōm we mōłdzie, i corōzki wiyncyj idzie jich ujzdrzić bele kaj. Trza nale sam spōmnieć, iże piyrszo takō, we keryj sōm żywe ludzie i żywō gadzina zbajstlowōł już we 1223 roku św. Franciszek we miyjscowōści Greccio.

Ale napoczło sie tyż bajstlowanie roztomajtych tyjatrōw. Po łodśpiywaniu dwiōch-trzech kolyndōw tameszne pastuszki, kolyndniki łodgrōwali roztomajte kōnsztiki. Jedyn ino łobrōzek łostōł ze dōwnyj przeszłōści, chocia i tak sie deczko zwerkslowōł. Piyrwyj chodziōł dziōd ze betelzakym, ajnfachowy dziōd, podany na tych, ftorzi kiejsik siōdali przy kościołach. Dziōd tyn miōł zawdy na pozoryńdziu narychtowane roztomajte śpiywki, ftoe sie już kajsik potracyli. A eżli mu fto wciepnōł do bojtlika za maluśko, potrzōłsōł gracami i brodōm, a napoczynōł juzaś nowō śpiywka aże niy dociepli mu ludzie deczko wiyncyj ceskich.

pastuszki (herody, kolyndniki) – kolędnicy, chłopcy chodzący z szopką po kolędzie,

Jōch już pōra razy sam we Radio Piekary łozprawiōł ło pastuszkach. Zwyk to jesce łod przed wojny a łōni już łod Wiliji krajzowali po tych naszych Pniokach. Byli ci łōni nōjczyńsij elwrami i beztōż już łod Wiliji aże do pōłowy stycznia

poradziyli sie cosik przidubnōńć, coby mieć pōra złociokōw na sznaps a piwo. To bōła dlō tych ludzi festelno imprzyza za czym przemōwiali cōłke sroge hōłdy roztomajtych farbistych papiōrów, role papyndekla, kibelki, garce ze pozłótkóm, lakiym, klyjym ze kerych bajstlowało sie wszyjsko, co bōło potrza do tego kolyndowygo tyjatri. I kaj te kolyndniki grali za janioły, wojōkōw, śmiyrtka, Heroda i za pastuszków. Na łostatku, prziszōł dugo łoczekowany dziyń Wilije, po keryj cōłko ta herodowo czelodka mōgła sztartnōńć, wypuścić sie na tyn kolyndowy wander. I tak łod strōłdacha do strōłdacha, podle raji łoblajziyli wszyjskie familoki zidlōngu i pokazowali tyn swōj kolyndowy tyjater. Kolyndników przijimano wszandy radóśnie i łoklackowali jejich kónszt. Kōždy taki szpektatel na kónczōł sie gościnóm a kōždy ze cuszałerów, choby i bōł nōjchudobniyszy, nōjbiydniyszy, wciepowōł do kastli jakiesik klepoki.